

Сучасні дискусії про Другу світову війну

УДК 94 (477) «1939/1945»

ББК 63.3 (4 УКР) 624

C-91

Б-ка ПНПУ ім. К.Д.Ушинського

ПД4779

Автори матеріалів:

Бекірова Гульнара (Україна), Беркгоф Карел (Нідерланди), Будницький Олег, Гогун Олександр (Росія), Гон Максим, Гриневич Владислав, Грицак Ярослав (Україна), Дичок Марта (Канада), Зайцев Олександр, Ільюшин Ігор (Україна), Могільнер Марина (Росія), Мотика Гжегож (Польща), Пастушенко Тетяна (Україна), Пінгель Фальк, Поль Дітер (Німеччина), Радзивілл Олена, Реброва Ірина (Україна), Снайдер Тімоті (США), Стриєк Томаш (Польща), Шаповал Юрій, Щупак Ігор (Україна)

Упорядкування та редагування матеріалів:

Ярослав Грицак, Петро Кендзьор, Святослав Турканик

Дизайн: Ольга Борисенко

Збірник матеріалів підготовлено у рамках проекту «Пам'ять про війну. Війна пам'ятей» за результатами трьох Круглих столів та українських і зарубіжних науковців та вчителів історії, що відповідно відбулися: 21–22 жовтня 2011 року, 2 лютого 2012 року у м. Києві та 4–6 липня 2012 року у м. Львові.

До збірника увійшла також частина доповідей, виголошених на конференції програми ім. Фулбрайта в Україні на тему: «Друга світова війна та (від) творення історичної пам'яті в сучасній Україні», м. Київ, 23–26 вересня 2009 року.

Електронна версія видання та відеозаписи виступів авторів:

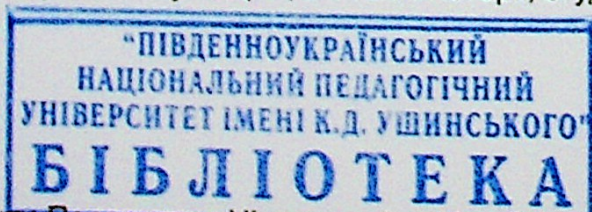
www.novadoba.org.ua

C-41 Сучасні дискусії про Другу світову війну : Збірник наукових статей та виступів українських і зарубіжних істориків. — Львів : ЗУКЦ, 2012. — 224 с.

ISBN 978-617-655-048-8

Збірник наукових статей та виступів українських і зарубіжних істориків присвячено висвітленню найбільш гострих та суперечних подій Другої світової війни та пам'яті про неї. Особливий наголос робиться на розгляді дидактичних засобів щодо висвітлення подій Другої світової війни у системі історичної освіти.

Адресується науковцям, вчителям історії, студентам вищих навчальних закладів.

УДК 94 (477) «1939/1945»
ББК 63.3 (4 УКР) 624

Видано за кошти Посольства Нідерландів в Україні (Програма «Matra KAP»). Погляди авторів можуть не співпадати з офіційною позицією Посольства Нідерландів в Україні.

ISBN 978-617-655-048-8

© Усі права застережені.

Передруки лише з дозволу авторів відповідних матеріалів, 2012

З М І С Т

1 ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ У РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ: СПІЛЬНЕ І СПЕЦИФІКА

- 8 **Юрій ШАПОВАЛ.** Друга світова війна як предмет викладання, дослідження та суспільно-політичного інтересу
- 19 **Тімоті СНАЙДЕР.** Криваві землі: Центрально-Східна Європа між Гітлером і Сталіном
- 27 **Дітер ПОЛЬ.** Голокост, колаборація та спротив у Східній Європі
- 34 **Томаш СТРИЄК.** «Війна за війну» 2005–2010 рр. Стратегії політики пам'яті про події 1930-х — 1950-х років у Центральній та Східній Європі
- 50 **Владислав ГРИНЕВИЧ.** Український вимір війни та пам'яті про неї

2 ГОЛОКОСТ І ГЕНОЦИДИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

- 66 **Карел БЕРКГОФ.** Голокост в Україні
- 82 **Ярослав ГРИЦАК.** Незрозумілий Голокост
- 90 **Олег БУДНИЦЬКИЙ.** Особливості Голокосту на території Росії
- 95 **Максим ГОН.** Пам'ять про Голокост: суб'єкти формування та функціонування в Україні
- 101 **Гульнара БЕКІРОВА.** Депортація кримських татар як геноцид
- 107 **Гжегож МОТИКА.** Волинська різанина. Антипольська акція ОУН(б) та УПА на Волині та в Східній Галичині 1943–1945 рр.
- 115 **Ігор ІЛЮШИН.** Українсько-польський міжнаціональний конфлікт часів Другої світової війни в суспільній свідомості і колективній пам'яті: стереотипи та історичні факти

3 КОЛАБОРАЦІЯ І СПРОТИВ У РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

- 124 **Гжегож МОТИКА.** Підпілля в КРАЇНАХ БАЛТІЇ та Західній Україні. Між нацизмом та комунізмом
- 132 **Олександр ЗАЙЦЕВ.** ОУН і фашизм
- 145 **Олександр ГОГУН.** Масовий спецназ. Українські партизани, 1941–1944 рр.
- 154 **Марта ДИЧОК.** Переосмислення досвіду українських біженців часів Другої світової війни
- 165 **Тетяна ПАСТУШЕНКО.** Пам'ять про німецьку окупацію України 1941–1944: селянський досвід
- 175 **Ірина СКЛОКІНА.** Українське/національне в радянській офіційній політиці пам'яті про примусову працю в нацистській Німеччині

4 ІСТОРІЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ ЯК СФЕРА ВИКЛАДАННЯ

- 190 **Марина МОГІЛЬНЕР.** Як писати підручник з історії: досвід і нові виклики
- 196 **Ігор ЩУПАК.** Історія Голокосту у шкільних підручниках Польщі, Росії та України
- 208 **Олена РАДЗИВІЛЛ.** Війна за війну: Друга світова війна та Велика вітчизняна війна у шкільних підручниках з історії України (1969–2007)
- 216 **Фальк ПІНГЕЛЬ.** Педагогічні виклики при написанні шкільного підручника з історії про Другу світову війну в Україні